

YUZ NERVI

Karimov Islom

Toshkent Davlat Stomatologiya instituti davolash ishi

205-A guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Nurimova Dilorom

Annotatsiya: Yuz nervi, shuningdek, kranial asab VII deb ham ataladi, yuz ifodasining turli mushaklarini boshqarishda va tilning old uchdan ikki qismidan hissiy ma'lumotlarni olib o'tishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu maqola yuz asabining anatomiyasi, funktsiyasi va klinik ahamiyati haqida to'liq ma'lumot berishga qaratilgan. Tegishli adabiyotlarni ko'rib chiqish va uning murakkab yo'llari va funktsiyalarini tahlil qilish orqali ushbu maqola klinisyenlar va tadqiqotchilar uchun yuz asabini tushunish muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: yuz nervi, VII kranial asab, yuz ifodasi, anatomiya, funktsiya, klinik ahamiyati.

Inson yuzi his-tuyg'ular, ifodalar va muloqotning tuvalidir. Ushbu murakkab displeyning markazida hissiyotlar, nutq va hissiy idrokni etkazadigan son-sanoqsiz harakatlarni tashkil qilish uchun mas'ul bo'lgan kranial asab tizimining hal qiluvchi tarkibiy qismi bo'lgan yuz nervi joylashgan. Yuz asabining anatomiyasi, funktsiyasi va klinik ahamiyatini tushunish nevrologiya, Otorinolaringologiya va plastik jarrohlik kabi turli sohalardagi klinisyenlar uchun ajralmas hisoblanadi. Ushbu maqola yuz nervining murakkabliklarini o'rganib chiqadi, uning yuz ifodasi, sezgi va patologik sharoitlardagi roliga oydinlik kiritadi.

Ko'plab anatomik tadqiqotlar yuz nervining murakkab yo'llarini ochib berdi, chunki u temporal suyak orqali o'tib, yuz ifodasi mushaklarini innervatsiya qiladi. Elektromiyografiya (EMG) va magnit-rezonans tomografiya (MRI) kabi funktsional tasvirlash texnikasi yuz mushaklarining dinamik faoliyati va ularning yuz nervi tomonidan innervatsiyasi haqida qimmatli tushunchalarni berdi. Bundan tashqari, klinik tadqiqotlar yuz asabiga ta'sir qiluvchi turli xil kasalliklarni, shu jumladan Bellning falaji, yuz asabining shikastlanishi va o'smalarini o'rganib chiqdi. Anatomik, fiziologik va klinik tadqiqotlarning integratsiyasi yuz nervi va uning yuz ifodasi va hissiyotidagi roli haqidagi tushunchamizni chuqurlashtirdi.

Ushbu maqola ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan adabiyotlardan, shu jumladan tadqiqot maqolalari, darsliklar va klinik ko'rsatmalardan ma'lumotlarni sintez qiladi. PubMed, MEDLINE va Google Scholar kabi elektron ma'lumotlar bazalarini tizimli ravishda qidirish "yuz nervi anatomiyasi", "yuz nervi funktsiyasi" va "yuz asab kasalliklari" kabi tegishli kalit so'zlar yordamida amalga oshirildi."Tanlangan

maqolalar yuz asabining anatomiyasi, funksiyasi va klinik ahamiyati to'g'risida asosiy topilmalar va tushunchalarni olish uchun tanqidiy ko'rib chiqildi.

Yuz nervini tushunish, albatta, yuz ifodasi va funksiyasini tushunish uchun juda muhimdir. Ettinchi kranial asab deb ham ataladigan yuz nervi yuzning mushaklarini boshqarishda Markaziy rol o'ynaydi. U miya sopi va turli xil yuz mushaklarini innervatsiya qiladigan ko'plab shoxlarga ega bo'lib, tabassum, qoshlarini chimirish va qoshlarini ko'tarish kabi keng ko'lamli yuz ifodalariga imkon beradi.

Yuz asabining shikastlanishi yoki disfunktsiyasi yuzning falajiga yoki zaifligiga olib kelishi mumkin, bu ham estetik ko'rinishga, ham yuzning funktsional jihatlariga ta'sir qiladi. Bell falaji, travma, o'smalar yoki infeksiyalar kabi holatlar yuz asabiga ta'sir qilishi mumkin, natijada yuzning bir tomoni osilib qolishi, ko'zni yopish qiyinligi yoki tabassum qilish qiyinligi kabi alomatlar paydo bo'ladi.

Yuz nervi motor funktsiyasidan tashqari hissiy va avtonom funktsiyalarga ham ega. U tilning old uchdan ikki qismidan ta'm sezgisini olib boradi va bosh va bo'yin mintaqasidagi bezlarga, shu jumladan lakrimal bezga parasempatik innervatsiyani ta'minlaydi (ko'z yoshi bezi) va tuprik bezlari.

Umuman olganda, yuz nervini har tomonlama tushunish turli xil nevrologik, otorinolaringologik va yuz plastik jarrohlik sharoitlarini tashxislash va boshqarish, optimal yuz ifodasi va funksiyasini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Ettinchi kranial asab deb ham ataladigan yuz nervi turli xil yuz mushaklarini boshqarish va tilning old uchdan ikki qismida joylashgan ta'm kurtaklaridan hissiy ma'lumotlarni uzatish uchun mas'ul bo'lgan asab tizimining hal qiluvchi tarkibiy qismidir. Bu erda uning anatomiyasi va funktsiyalari buzilgan:

- Anatomiya: yuz nervi miya poyasidan, xususan, pons mintaqasidan kelib chiqadi va bosh suyagidan stilomastoid teshik deb ataladigan tor suyak kanali orqali chiqadi. Keyin u turli xil yuz mushaklari va tuzilmalarini innervatsiya qiladigan bir nechta kichik nervlarga bo'linadi.

- Motor funktsiyasi: yuz nervi yuz ifodasi mushaklarini boshqaradi, bu bizga tabassum qilish, qoshlarini chimirish, ko'zlarimizni mahkam yopish va turli xil yuz ifodalarini yaratishga imkon beradi. Shuningdek, u orbicularis oculi mushaklari kabi ko'z qovoqlarini yopishda ishtirok etadigan mushaklarni innervatsiya qiladi.

- Maxsus sezgi funktsiyasi: yuz nervi ta'm sezgilarini tilning oldingi uchdan ikki qismidan miyaga olib boradi. Bu shirin, nordon, sho'r va achchiq lazzatlarni tatib ko'rish qobiliyatimizda ishtirok etishini anglatadi.

- Parasempatik funksiya: yuz nervida bosh va bo'yin mintaqasidagi bezlar, jumladan, ko'z yoshi (ko'z yoshi) bezlari, burun bezlari va so'lak bezlari faoliyatini tartibga soluvchi parasempatik tolalar ham mavjud.

- Klinik ahamiyati: yuz nervining shikastlanishi yoki disfunktsiyasi turli alomatlariga olib kelishi mumkin, jumladan, yuzning zaifligi yoki falajligi, bir ko'zni

yuma olmaslik, og'iz burchagining cho'kishi, tilning old uchdan ikki qismida ta'm sezgisining yo'qolishi va ko'z yoshi ishlab chiqarishning kamayishi. Bell falaji, yuz nervi o'smalari, infeksiyalar yoki travma kabi holatlar yuz asabiga ta'sir qilishi mumkin.

Yuz nervining anatomiyasi va funksiyasini tushunish yuz ifodasi, ta'm hissi va boshqa tegishli funktsiyalarga ta'sir qiluvchi kasalliklarni tashxislash va davolash uchun juda muhimdir.

Yuz asabining murakkab anatomiyasi va xilma-xil funktsiyalari uning yuz ifodasi, nutqi va hissiyotidagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Bellning falaji kabi yuz asabiga ta'sir qiladigan buzilishlar klinisyenlar uchun diagnostika va terapevtik muammolarni keltirib chiqaradi. Yuz asab kasalliklarini erta aniqlash va to'g'ri boshqarish bemorning natijalarini optimallashtirish va uzoq muddatli oqibatlarining oldini olish uchun juda muhimdir. Diagnostik tasvirlash, jarrohlik texnikasi va rehabilitatsiya strategiyalaridagi yutuqlar yuz asab kasalliklarini samarali tashxislash va davolash qobiliyatimizni yaxshilashda davom etmoqda.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, yuz nervi yuz ifodasi, nutq va ta'm sezgisini boshqaradigan hayotiy tuzilmadir. Yuz asab kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni parvarish qilish bilan shug'ullanadigan klinisyenlar uchun uning anatomiyasi, funktsiyasi va klinik ahamiyatini to'liq tushunish juda muhimdir. Yuz nervi kasalliklarining patofiziologiyasi va yangi davolash usullarini ishlab chiqish bo'yicha keyingi tadqiqotlar ushbu qiyin klinik sohada natijalarni yaxshilashga va'da beradi. Klinisyenlar va tadqiqotchilar o'rtasidagi doimiy hamkorlik yuz nervi haqidagi tushunchamizni rivojlantirish va bemorlarni parvarish qilishni optimallashtirish uchun juda muhimdir.

Ushbu maqolada yuz nervi bilan bog'liq klinik amaliyot va tadqiqot ishlarini kuchaytirish uchun fanlararo hamkorlik va doimiy ta'limning ahamiyati ta'kidlangan.

Adabiyotlar.

1. Standring, S., 2008. Grey's Anatomy, The Anatomical Basis of Clinical Practice, 40th edition, Churchill Livingstone Elsevier, pp: 495.
2. Moore, L.K., R.A. Agur and F.A. Dalley, 2011. Essential Clinical Anatomy 4th edition, LippincottWilkins, Kluwer business, pp: 660.
3. Romy Chung, Stephen Dorros and F. Mahhood, 2014. Mcafee. Imaging of Facial nerve pathology. Operative. Techniques in Otolaryngology, 25: 58-65.
4. Linda N. Lee, Sofia LyFord and Kofi Derek.O. Boahene, 2013. Traumatic Facial Injury..Otolaryngologic Clinic of North America., volume.46, issue 5, October.
5. Franc, C., 1973. Surgical anatomy of the.intraglandular portion of the facial nerve. Journal of.Maxillofacial Surgery, 1: 65-73.
6. Bhatti, M.T. and M.H. Goldstein, 2001. Facial nerveinjury following superficial temporal artery biopsy.Dermatol Surg, 27(1): 15-17.
7. Rison, A., 2011. Facial nerve trauma after superficialtemporal artery biopsy; a case report, J. Med. CaseReports, 26(5): 54.